

Pædagogisk læreplan for Humlebien & Manegen 2021

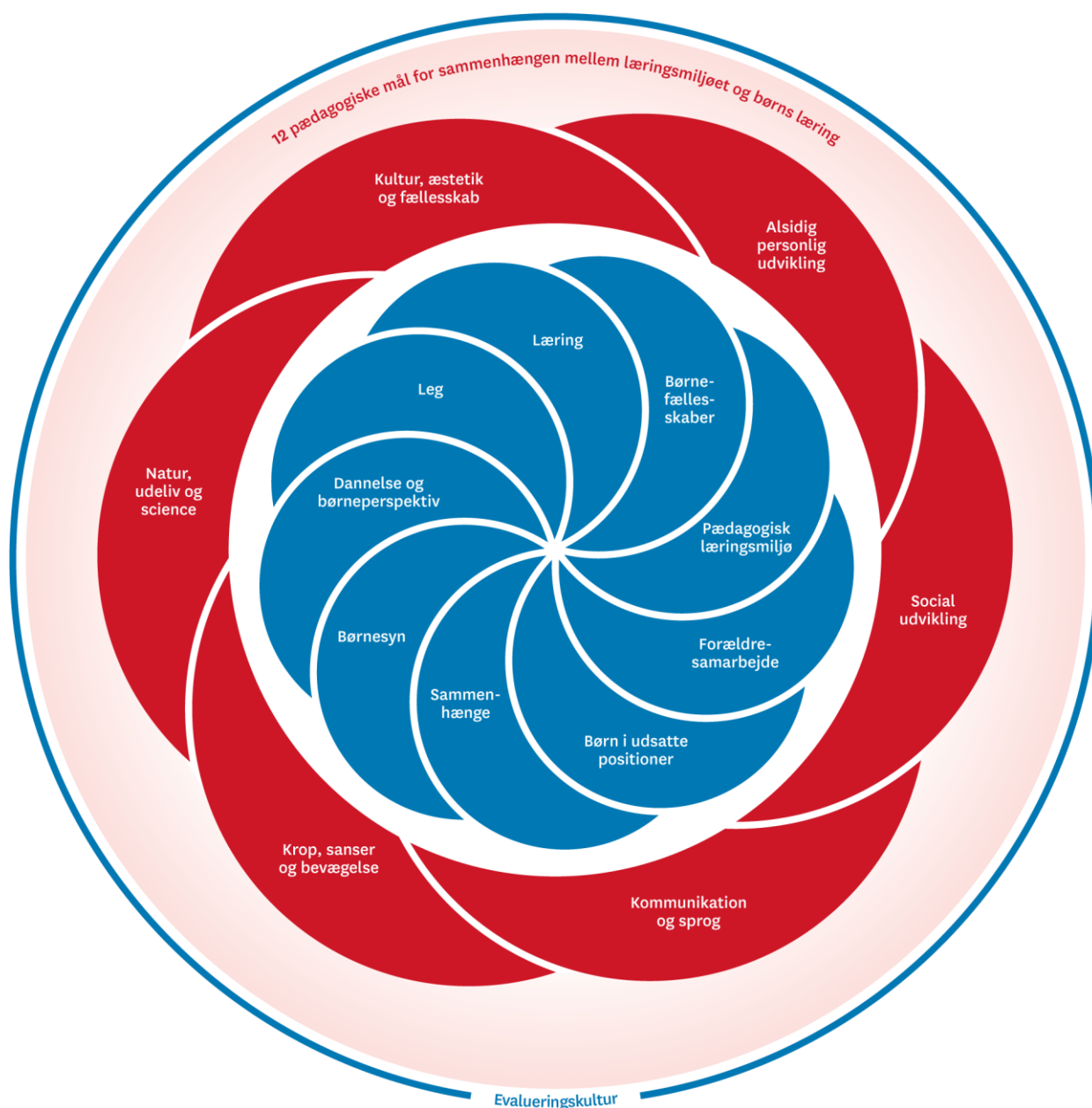
Børnehuset Humlebien

Byvej 248 a, b & c, 2650 Hvidovre, 72206640

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.

- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Barnesyntet i Humlebien og Manegen

Vi arbejder vi ud fra det Barnesyn der i dagtilbudslovens §8, stk. 2 er beskrevet som følgende: *"Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes de første år."*

I forhold til en definition og beskrivelse af barnesyntet, har vi bevidst valgt at undlade at lave en egen-fortolkning, men i stedet henviser vi til nedenstående, der er beskrevet i hæftet Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 16, dette er et uddrag af Master for en styrket pædagogisk læreplan, 2016.

"FN's Børnekonventions fokus på barnets ret til leg og medbestemmelse står centralt i danske dagtilbud. Det betyder, at dagtilbuddene er forpligtede til at give børnene medbestemmelse og skabe læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiver, og hvor den børneinitierede leg fremmes af det pædagogiske personale, som værner om børnenes initiativ, fantasi og virkelyst".

"Børnesyntet i danske dagtilbud tager udgangspunkt i, at det at være barn har en værdi i sig selv. Derfor værner danske dagtilbud om børns ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo. I danske dagtilbud er der fokus på at drage omsorg for børnene og samtidigt stimulere og udfordre børnene for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse".

"De danske dagtilbud skal være med til at understøtte det gode børneliv, forstået som et liv, hvor der er plads, tid og ro til at være barn, og hvor et nært og tillidsskabende pædagogisk personale".

Barnesyntet i husene

Vi etablerer lege og børnegrupper med øje for, at alle børn har en værdifuld plads i fællesskabet, og vi kan skabe rum for det enkelte barn. Grupperne ses eksempelvis ved pædagogiske aktiviteter, spisning, i overgangene og eftermiddagsaktiviteter.

Vi har øje for dynamikkerne i de forskellige børnegrupper, og det enkelte barns deltagelsesmuligheder, således at vi kan justere i gruppesammensætningen undervejs, for at fremme børnenes trivsel, dannelse, udvikling og læring. Dette fordrer nærvær, omsorg for det enkelte barn og en anerkendende relation.

I praksiseksemplet nedenfor giver en pædagog, barnet Emil mulighed for at føle sig set, hørt og forstået. Pædagogen anerkender og følger barnets initiativ.

"Emil er på legepladsen. Han står og kigger på en gruppe børn, der kører på scootere. Han siger lyde. En pædagog går hen til ham og spørger om han vil være med. Emil nikker, og giver tydeligt udtryk for, at det er det, han ønsker. Emil og pædagogen går ud til de andre børn."

I Humleblen og Manegen arbejder vi ud fra en struktureret hverdag hvor gentagelser og genkendelige rammer bliver vigtige, dette ses eksempelvis ved samling, frokost, garderobe, håndvask mm. Det skaber en forudsigelighed, som gør det overskueligt at navigere i både for børn og voksne. Rammen og målet er kendt og fastlagt, men vejen derhen kan sagtens ændres. Det giver børnene mulighed for at være med-skabere af egen læring, og at barnet føler sig set og forstået. I praksiseksemplet nedenfor ser vi pædagogen møde Sofie positivt.

*"12 børn og 2 pædagoger skal til at holde samling. Børnene er ved samle sig i en rundkreds. De fleste børn har sat sig ned. Sofie står op. Hun hopper og klapper i hænderne. Pædagogen smiler til hende og siger:
"Du er allerede i gang Sofie, hvor er det dejligt at se. Kom nu skal vi danse boogie woogie"
Børnene rejser sig op, flere hopper spontant. Sofie råber: "Jaaa.""*

Pædagogen vælger at forstå hendes fysiske aktivitet som et forslag til, hvilken sangleg de skal starte med. På den måde viser pædagogen Sofie, at hun melder relevant ind i aktiviteten, er kompetent i situationen og er en del af fællesskabet.

Dannelse og børneperspektiv

I dagtilbudslovens §8, stk. 2 står der følgende:

"Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse."

For at understøtte dette børneperspektiv har vi i husene forpligtet hinanden på at sikre at alle børn har en stemme, både i forhold til planlægning samt evaluering af hverdagens rutiner. Barnet skal sikres en aktiv stemme i forhold til at ses som et ligeværdigt menneske. Derved forankres værdier og viden i barnets personlighed, som barnet tager med sig i sit videre liv.

Børneperspektivet skal medtænkes i planlægningen og udførelsen af det daglige pædagogiske arbejde. Alle børn skal have en oplevelse af at have indflydelse på udformningen af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur.

Det pædagogiske personale i en børnehavegruppe, vil ofte bruge dialogen med børnene som redskab i planlægningen og evalueringen af eks. aktiviteter. I en vuggestuegruppe, hvor flere børn endnu ikke har et verbalt sprog, vil det pædagogiske personale være mere afhængige af egne observationer af børnene. Ved at aflæse og følge børnenes reaktioner og adfærd, får det pædagogiske personale mulighed for at justerer vores pædagogiske praksis herefter.

I Humleblen og Manegen arbejder vi med dannelse og børneperspektiv i alle hverdagens rutiner samt aktiviteter.

Dette kan eksempelvis ses i et eksempel fra garderoben:

Et barn har svært ved at få sine sko på. Barnet sidder og presser foden ned i skoen, men skoen bukker sammen og foden kommer ikke i. Pædagogen sætter sig ved siden af barnet og siger "Hov, det ser svært ud. Må jeg hjælpe dig?". Barnet siger "Ja". Pædagogen viser barnet med fingrene samtidig med hun siger "Hvis man holder fingrene her, er det lettere at få skoen på". Barnet sætter sine fingre samme sted, og foden kommer ned i skoen. Skoen skal nu lynes i siden og barnet får selv lynet næsten hele vejen op. Barnet kigger op på pædagogen. Pædagogen spørger "Skal vi hjælpes ad om det sidste". Barnet nikker og de hjælpes ad.

Barnet har i denne situation mulighed for at opleve, at mestre udfordringen i at tage sko på. Ligeledes opstår der en meningsfuld relation mellem pædagogen og barnet, som er basis for al læring. Barnet deltager selv aktivt i at tage sine sko på og overkommer dermed frustrationerne som kan opstå i svære situationer. Pædagogen afstemmer sig barnet, ved at sætte sig ved siden af og dermed er i øjenhøjde - på den måde bliver barnet bedre set og hørt, på et ligeværdigt niveau. Et andet eksempel på hvordan vi arbejder med børneperspektiv, ser således ud:

Vi har morgensamling i vuggestuen og laver forskellige yoga-øvelser på gulvet. Alle 10 børn er med, pædagogen siger "Kom, lad os lege at vi er krokodiller som spiser". 5 børn ligger sig ned og efterligner pædagogen, der ligger ned med armene oppe over hovedet imens resten observerer. Ole som ligger på gulvet siger "Den plasker med halen" imens han vipper op og ned med fødderne. Pædagogen siger "Ja, lad os plaske ligesom Ole gør". De andre 4 børn begynder at vippe fødderne op og ned, imens flere børn kommer med og ligger sig ned og plasker. Pædagogen opdager, at et af de mindste børn, går rundt imellem de andre børn og pædagogen siger "Kom, lad os trampe i jorden ligesom Ida". "Elefanter" siger Ole. "Ja, vi tramper som tunge elefanter" siger pædagogen. Og alle børn går nu rundt imellem hinanden. Ida får øje på en anden pige, de kigger på hinanden, de griner og prøver at efterligne hinandens måde at trampe på.

Pædagogen sætter i dette eksempel den overordnede ramme, hvor børnene har mulighed for at bidrage i aktiviteten. De bliver opmuntrede til at bidrage, da deres bidrag bliver brugt aktivt af både børnene og pædagogen som er deltagende i aktiviteten. Dette tiltrækker flere børn som dermed bliver aktivt deltagende. I det at børnene er aktiv deltagende, er de også med til at skabe deres egen læring. Et godt læringsmiljø tager udgangspunkt i børneperspektivet.

Leg

I dagtilbudslovens §8, stk. 2 står der følgende:

"Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud."

Legen har en grundlæggende betydning for barnets personlige og sociale udvikling f.eks. er legen med til at fremme barnets fantasi, selvværd og identitet.

Det pædagogiske personale skal kunne justere deres praksis således, at de både rammesætter legen så børnene har mulighed for at afprøve sig selv i nye situationer samt at de også giver plads og rum til at følge børnenes spontane lege. Det pædagogiske personale har ansvar for at støtte børnene i de legerelationer der spontant opstår.

Leg foregår hele dagen, og vi er i institutionerne bevidste om at have en legene tilgang til læring. Vi ser legen som en ressource, som også foregår i de daglige rutiner. For at pædagogen bedst muligt kan støtte, guide og rammesætte legen, er vi i vores pædagogiske praksis bevidste om vores fysiske placering og deltagelse i forhold til børnenes leg, og de forskellige læringsrum vi agerer i. Vi kan være dem der går foran og viser vej, være dem der stiller sig ved siden af og er undrende, medskabende og undersøgende i legen, eller dem der stiller sig bagved, hvor det er børnenes egen selvorganiserede leg, der bliver givet plads til.

Nedenfor er der et eksempel på hvordan en struktureret aktivitet kan afføde en spontan og selvorganiseret leg, i det frie læringsrum.

Praksiseksempel:

"Pædagogen har netop haft en struktureret aktivitet, hvor de har leget "De tre bukkebruse" som rollespil, sunget troldesange og hørt troldemusik. Efter aktiviteten tager to piger initiativ til at hente skamler, og placere dem i en lang række. De kravler over og under dem som en bro. Den ældste af pigerne finder et stykke papir, og agerer voksen, der holder samling, hvor de synger og leger troddelege. Flere af børnene er med og følger hendes initiativ, og er optaget af legen og de forskellige roller de indtager."

Pædagogen har i praksisfortællingen valgt at placere sig bagved legen, for at sikre at legen udvikler sig positivt for alle børn. Fokuset på børns mulighed for at udforske deres eget potentiale, udvikle deres fantasi og ikke mindst have det sjovt sammen, er til stede.

Læring

I dagtilbudslovens §8, stk. 2 står der følgende:

"Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og ud-forskning af naturen og ved at blive udfordret."

Alt giver næring til læring og denne erkendelse stiller krav til det pædagogiske personale om at sætte en tryk ramme hvor det enkelte barn har mulighed for at øve sig og blive understøttet i læringsprocessen.

Læring

Læring hos os finder sted hele dagen i legen, strukturerede aktiviteter, rutinesituationer såsom håndvask, garderobe, borddækning mm. Det pædagogiske personale har øje for barnets optagethed af aktiviteter og dets eventuelle udfordringer i egen læring og udvikling. Det pædagogiske personale arbejder efterfølgende videre med disse fokuspunkter i de planlagte aktiviteter.

En af de daglige rutiner er håndvask inden frokosten. Hver dag gentager vi processen, børnene øver sig og bliver bedre og oplever efterhånden at de selv mestrer processen. Fokuset kan være forskelligt fra gang til gang, men aktiviteten er den samme. Vi har et mål om at få rene hænder, men vejen derhen kan have forskellige fokusområder. Vi kan eksempelvis vælge at have fokus på den sociale relation, den sproglige udvikling eller det sanselige. Vi sætter ord på de enkelte ting og begreber, vi gentager og tilføjer måske nye ord.

Børnene øver sig i turtagning, de venter på at det bliver deres tur til at vaske hænderne.

Ved bevidst at vælge et fokusområde, skaber vi en ramme for læring, hvor det enkelte barn selv er med til at definere, hvordan oplevelsen og læringen bliver.

Motivationen og glæden er i top, den dag det endelig lykkes selv at trykke sæbedispensoren i bund, og få sæbe på fingrene. For det barn som synes at det er kedeligt at vente på tur, eller ikke kan se charmen i at få vand på hænderne, kan en lille sang hjælpe: (melodi Mester Jakob)

"Vaske hænder, vaske hænder, sæbe på, sæbe på, hænderne bliver rene, neglene bliver pæne
Gnub og skrub, gnub og skrub"

Børnefællesskaber

I dagtilbudslovens §8, stk. 2 står der følgende:

"Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for."

I Humleblen og Manegen forpligter vi hinanden på at understøtte alle børns aktive deltagelse i meningsfulde fællesskaber. Vi ved at børn lære og udvikler sig igennem de fællesskaber de befinder sig i. Derfor er vi forpligtet til at etablere samt støtte børnene i de fællesskaber de har eller som de måske ikke er en del af.

Det pædagogiske personale understøtter samspillet mellem børnene og er dermed med til, at skabe en ramme for et positivt børnefællesskab.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Læringsmiljø

I dagtilbudslovens §8, stk. 2 står der følgende:

”Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunkt for arbejdet med børns læring.”

Vi sikre et inkluderende læringsmiljø ved løbende sammen med det pædagogiske personale at arbejde med følgende spørgsmål:

Hvordan sikrer vi, at vi har:

- læringsmiljøer i alle vores rutiner, aktiviteter og leg hele dagen igennem?
- læringsmiljø som altid tager udgangspunkt i både børnegruppen og det enkelte barn?
- fokus på relationen mellem voksen/barn – barn/barn?
- et læringsmiljø, hvor refleksion og feedbackkultur altid tager udgangspunkt i barnets perspektiv og hvor den voksne kan justere sin praksis i forhold til feedback fra barnet?

Plads til leg og læring

Børn vil som udgangspunkt gerne samarbejde og indgå i fællesskaber. Derfor skal vi som voksne være åbne overfor børnenes input og derigennem følge deres lyst til at eksperimentere og undersøge det de er optaget af.

Den pædagogiske praksis skal derfor have en balance mellem vokseninitierede læringsmiljøer hvor der er fastsatte mål for hvad barnet skal lære men hvor der også skal være plads til at barnet kan lege sig igennem alle dagens rutiner og aktiviteter.

Alle børn skal opleve at deres dag indeholder glæde og succesoplevelser. Dette er en forudsætning for at den optimale udvikling, læring og socialisering kan finde sted for barnet. Der ved

motiveres barnet til at øve sig og prøve noget nyt.

Alt efter evne skal barnet have den nødvendige støtte fra de voksne ud fra nærmeste udviklingszone.

Det pædagogiske personale skal kunne balancere mellem at have styringen og give slip på styringen. Det pædagogiske personale skal hele tiden justere sig i forhold til at placere sig hensigtsmæssigt omkring børnene og være bevidste om at tage rollen som igangsættende, støttende eller observerende.

Hvis barnet skal mærke at læringsmiljøet er tilstede, skal det pædagogiske personale kontinuerligt arbejde med følgende temaer gennem hele dagen:

Organisering:

- Opdeling af børn i mindre grupper med bevidsthed om sammensætninger af børnene ud fra deres behov.
- Fordeling af de pædagogiske ressourcer gennem dagen.
- At alle arbejder ud fra den fælles definerede kerneopgave.

De fysiske rammer:

- Alle børn skal opleve at der er inspirerende lege - og læringszoner som motiverer barnet.

Pædagogisk læringsmiljø

Vi inddeler dagens læringsmiljøer i fire læringsrum, som barnet møder gennem dagen. De fire læringsrum er; det strukturerede-, Hverdagens-, det frie-, og det frie læringsrum med aktiviteter. I det pædagogiske læringsmiljø er der også syn for elementerne børnesyn, dannelse og børneperspektiv, leg, læring, børnefællesskaber samt de seks læreplanstemaer.

1. Det strukturerede læringsrum. Det er her vi arbejder med planlagte pædagogiske aktiviteter, hvor personalet sætter rammerne for leg og læring, med fokus på børneperspektivet. Her bliver børnegruppen opdelt i mindre grupper ud fra pædagogisk kendskab til børnene, for netop at kunne fremme barnets trivsel, dannelse, udvikling og læring i det strukturerede læringsrum.

2. Hverdagens læringsrum. Det er i de daglige rutiner, såsom bleskift, borddækning, overgange mellem aktiviteter og spisning.

3. Det frie læringsrum. Det er f.eks. når vi er på legepladsen eller om eftermiddagen, hvor Det pædagogiske personale støtter barnet i det frie rum i leg og relations dannelse.

4. Det frie læringsrum med aktiviteter. Det er f.eks. om eftermiddagen hvor personalet har sat en rammefast aktivitet i gang i det frie læringsrum. Børnene har mulighed for at gå til eller fra den pædagogisk rammesatte aktivitet efter ønske og lyst.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældresamarbejde i Humlebien og Manegen

I dagtilbudslovens §8, stk. 2 står der følgende:

"Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring."

Vi har ansvaret for at skabe et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde med forældrebestyrelse, og forældregruppen som helhed.

Ledelsens fokus er at etablere et respektfuldt forældresamarbejde, som ude i de enkelte enheder, ses ved synlig og nærværende ledelse. Her menes både i den daglige pædagogiske kontakt med forældrene, og ved arrangementer som forældremøder og lokale traditioner, såsom sommerfester.

Vi vægter, at afdelingslederne i større grad, har et kendskab til alle børn og forældre i deres hus. Den fælles leder bevæger sig dagligt rundt i enhederne, og prioriterer at være i dialog med forældre og pædagogisk personale.

Ledelsen deltager også aktivt i det mere formelle forældresamarbejde omkring barnets trivsel, udvikling og dannelse. Dette kan være ved de samtaler hvor der skønnes behov for særlig rådgivning og/eller faglig sparring med det pædagogiske personale.

Information fra både ledelse og pædagogisk personale, vil altid sendes ud via Aula. På denne platform vil forældre kunne finde ugentlig dokumentation af de praksisnære aktiviteter i f.eks. tekst og/eller billeder.

Vi udviser gennemsigtighed ved at have tilsynsrapporter, den styrkede pædagogiske læreplan, mm. synlige på de enkelte institutioners hjemmesider.

I Humlebien og Manegen forpligter lederne og det pædagogiske personale sig i, at inddrage forældrene i samarbejdet omkring børnenes trivsel, udvikling og dannelse. Dette med udgangspunkt i både det enkelte barn og det større børnefællesskab.

Vi ønsker at etablere samarbejdet med forældrene om børnenes læring og trivsel i flere sammenhænge og på forskellige niveauer:

1. Det daglige samarbejde om trygge overgange mellem hjem og institution.
2. Det strukturerede samarbejde mellem forældrene og institutionen om det enkelte barns udvikling og trivsel.
3. Samarbejdet mellem institutionen og forældregruppen i relation til den overordnede pædagogik, aktiviteter og tiltag

1. Det daglige samarbejde om trygge overgang mellem hjem-institution-hjem

Både børn og forældre har brug for, at der skabes trygge overgange mellem hjemmet og institutionen.

Vi har fokus på at etablere et godt samarbejde med forældre og børn i forbindelse med de daglige overgange fra hjem til institution – fokuseret omkring praksis ved afleveringssituationen og afhentningssituationen.

I afleveringssituationer lægger vi vægt på, at børn og forældre:

Mødes af et pædagogisk personale, der er imødekommende og nærværende – det betyder i praksis at det pædagogiske personale siger godmorgen og velkommen til barnet.

Det er det pædagogiske personales ansvar at tage kontakten til barnet og/eller forældrene.

Når barnet afhentes, lægger vi vægt på, at:

Det pædagogiske personale har det enkelte barn i fokus – også når de hentes omkring lukketid. Når barnet forlader institutionen, er det vigtigt, at den voksne tager afsked med barnet på en rar måde. Hvis der er sket noget i løbet af dagen, som er ekstra vigtigt for forældrene at vide, ringer personalet hjem til forældrene, så de er informeret, inden de henter deres barn.

Overgange og brobygning mellem institution og hjem

For at understøtte barnets udvikling og læring samt oplevelse af sammenhæng mellem hjem og institution, lægger vi vægt på, at de mundtligt overleverede fortællinger suppleres af, at personalet skriver og udsender "dagbøger" via Aula eller sender fotos med evt. tekst til.

I Humlebien og Manegen, udsendes der nyhedsbreve samt aktivitetskemaer systematisk 4 gange årligt i forbindelse med årstidsskift.

2. Samarbejde mellem forældrene og institutionen om det enkelte barns udvikling og trivsel

I Humlebien og Manegen tilbyder vi følgende forældresamtaler, som understøttelse af samarbejdet mellem forældre og institution omkring det enkelte barns trivsel, dannelse, udvikling og læring:

- En startsamtale før institutionsstart med en pædagog fra stuen samt evt. leder.
- En opfølgningssamtale omkring barnets start, ved behov.
- En skoleparatheds samtale for de 5-årige, som altid ligger i efteråret.

Derudover er der altid mulighed for en forældresamtale, hvis forældre eller personale har behov for det.

Samtaler om barnets trivsel, dannelse, udvikling og læring – formelle som uformelle – har altid fokus på at skabe en konstruktiv og løsningsorienteret dialog omkring barnet og de udfordringer forældre eller det pædagogiske personale oplever.

3. Samarbejdet mellem institutionen og forældregruppen i relation til den overordnede pædagogik, aktiviteter og tiltag

Forældrearrangementer

Hvert år indeholder en række forældrearrangementer, som har til formål at bygge gode relationer mellem forældrene, skabe forståelse blandt forældrene for kulturen, pædagogikken mv. samt bygge bro mellem hjem og institution via forældrenes deltagelse og fysiske tilstedeværelse i Institutionen.

Der afholdes årligt følgende forældrearrangementer:

- Sommerfest med fællesspisning
- Julehygge
- Forældre Kaffe på stuerne
- Forældremøde

Information via Aula-forældre og hjemmeside Som supplement til forældremøderne orienterer ledelse jævnligt om det pædagogiske arbejde ligesom der fra stuerne udsendes nyhedsbreve om konkrete temaer og pædagogiske aktiviteter på stuerne.

Forældrebestyrelse

Som forælder i Humlebien og Manegen er det muligt at følge og have medindflydelse på rammerne for det pædagogiske arbejde.

Forældrebestyrelsen skal være medskabere af en god kommunikation til og fra forældre, ledelse og personale.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner.

I Humlebien og Manegen har alle børn krav på at blive stimuleret og blive mødt med positive forventninger. Det er derfor afgørende, at det pædagogiske personale, på linje med forventningerne til de øvrige børn har positive forventninger til børn i udsatte positioner. Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet, ligesom deres forældre er tilsvarende betydningsfulde i forældrefællesskabet.

Vi er opmærksomme på, at kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er særligt betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Den positive relation mellem barn-voksen kræver voksne, som er anerkendende og har en positiv kommunikation med alle børn. Det pædagogiske personale har, sammen med andre relevante fagprofessionelle, et ansvar for at støtte børnene med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet.

Vi er meget opmærksomme på sammensætningen af børnegrupperne i aktiviteterne, i måltiderne, garderoben osv., så netop et udsat barn får plads og rum til at være i en mindre gruppesammenhæng, hvor den voksne i højere grad har mulighed for at arbejde målrettet med barnets specifikke udfordringer, det være sig sociale, motoriske, sproglige udfordringer eller andet. Det kræver en skarp opmærksomhed hos det pædagogiske personale og ledelsen på alle børns trivsel, dannelse, udvikling og læring gennem tilrettelæggelse af trygge pædagogiske læringsmiljøer i mindre grupper og med blik for sammensætningen af børnegrupperne.

Forudsætninger:

For at skabe de bedste muligheder for at støtte børn i udsatte positioner, forudsætter det, at de voksne skaber passende rammer og at der socialt gives rum for at være med i specifikke situationer sammen med andre.

Dette er vi særligt optaget ved, at vi i det positive samspil mellem barn og voksen møder barnet ligeværdigt og med respekt for barnets individuelle motivation, udviklingstrin og erfaringer. De voksne skal møde barnet med positive forventninger til dets handlinger. Og anerkende dets følelser og intentioner, og derved prøve at sætte sig ind i barnets følelsesmæssige tilstand lige her og nu. Derved skabes de bedste muligheder for at motivere barnet i at komme videre i den planlagte aktivitet.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvert år i november er der skoleopskrivning for alle kommunale skoler.

Vi afholder en skoleparathedssamtale med forældre i oktober måned. Samtalen er uden børn. Samtalen tager udgangspunkt i barnets modenhed, samt trivsel, dannelse, udvikling og læring med afsæt i overgangsmaterialet fra Hvidovre kommune.

De kommende skolebørn inddrages i skoleforberedende aktiviteter, som skal være med til at hjælpe børnene til at udvikle de sociale kompetencer og fremme venskaber.

Når børnene skal starte i skole, er det ikke så meget bogstaver og tal der er fokus på. Langt mere de sociale relationer, selvstændighed, selvhjulpethed samt trafikikkerhed. Børnene skal kunne modtage en kollektiv besked, selv tage overtøj på, sidde på sin stol og lytte, byde ind med input og besidde evnen i større eller mindre grad til at aflæse kropssprog og være en god kammerat. Vi arbejder med forskellige emner. Børnene øver sig i at skrive deres navn, række fingeren i vejret, når de skal svare på spørgsmål i plenum. Vi arbejder med venskaber, hvordan aflæser vi hinanden og er en god kammerat. Dette gør vi, fordi at børnene i denne aldersgruppe som oftest har fundet deres gode venner. Dette er en stor del af livet i børnehaven. men det afstedkommer også konflikter, som vi guider børnene i at håndtere.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30
